

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Sectio XI. Notæ Historicæ circa Acta Conciliorum Generalium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

Ecclesiastici Sæculares ac Regulares eant Constantinopolim sine licentia Episcopi sui; & jubet, ut si magnus Defensor Ecclesiæ Constantinopolitane tales peregrinos reperiat, moneat eos, ut abeant, nolentes autem ex Urbe ejiciat. *Can. 24.* Pœnas Canonicas comminatur in Episcopos, qui sinent Monasteria Deo dicata Laicis dari. *Can. 25. & 26.* Statutum, ut bona Ecclesiastica administrarentur per Aëconomos ab Episcopo electos, tam sede vacante, quam occupata.

Ceteri Canones ejusdem Concilii, vel Judicia Ecclesiastica, vel administrationem Sacramentorum, vel Irregularitates respiciunt. *Can. 7. 17. & 21.* ad primum Caput pertinent: nam 9. jubet, ut si Clericus cum alio Clerico litiget, ad Tribunal Episcopi recurrat, vel, si Lis fuerit contra Episcopum, Metropolitanum adeat, vel denique Exarcham, aut Patriarcham Constantinopolitanum, si res cum Metropolitanano fuerit. *Can. 17.* jubet, ut si de Parochiis ruralibus & Episcopatu vicinis quaestio mota fuerit, iudex eas addicat ei, qui illas ab annis 3. possidet, & renovat quod dictum fuit de reversu ad Exarcham, vel Patriarcham Constantinopolitanum, cum Lis est adversus Metropolitanum. *Can. 21.* prohibet, ne accusatio contra Episcopos ab alijs Clericis, vel Laicis propoſita, admittatur, priusquam fama accusatorum discutatur, sub Canonica pœnis.

Can. 25. & 27. pertinent ad Sacramentorum administrationem: nam 25. præcipit, ut Metropolitanus consecret Episcopos intra tres menses, nisi legitimo impedimento detineatur: 27. præcipit Episcopis, ut eos, qui, sub obtentu Matrimonii, mulieres rapiunt, afficiant pœna depositionis, si Ecclesiastici fuerint, Excommunicationis, si Laici. Ad idem Caput referri possunt *Can. 14. & 15.* in eo, quod jubent circa Matrimonium. *Can. 15.* pertinet ad Irregularitatem, in eo, quod præscribit aetatem XL. Annorum ad promotionem Diaconis, & ad Sacramentorum administrationem: in eo, quod dicit, de examine præmittendo huic Promotioni.

Jam absolvimus enumerationem Canonum Concilii Calcedonenſis, ad Capita supra observata reductorum, & tam generatim, quam sigillatim consideratorum. Facile foret idem ostendere quoad omnia Statuta Conciliorum Generalium posteriorum, nec mediocris foret ejus operis utilitas; nam sic conficeretur epitome Disciplina Ecclesiastica, ab ejus exordio usque ad hoc tempus ex ejus monumentis authenticis eruta: verum longius excurreret tractatus, limitesque propositi operis excederet, in quo intendimus dare solummodo aliquas observationes historicas circa Concilia Generalia.

SECTIO XI.

Note Historica circa Acta Conciliorum Generalium.

Multa sunt observanda circa Acta Conciliorum Generalium. 1. Quanam sunt Concilia, quorum Acta habemus, & quorumnam Actis caremus. 2. Quanam sint divisiones Actorum superstitum. 3. Ex quibus Instrumentis constant. 4. Quanam sint Characteres eorum, Epochas, seu Datas distinguentes.

Ex *Octo* Prioribus Conciliis, seu Orientalibus, duo sunt, quorum Acta non existunt; scilicet Nicænum, & Constantinopolitanum I. nam propriè loquendo Acta Conciliorum nihil aliud sunt, quam diaria, seu relationes rerum in iis gestarum autoritate Concilii confecta. Ex duobus autem prioribus, supersunt tantum definitio in Symbolo comprehensa, & aliqui Canones: reliquorum *Sex* habemus Acta Græco-Latina; quod necessarium fuit, ut Communia fierent utriusque Linguae Episcopis & præsertim Latinis, qui magnam in iis partem habuerunt.

Quoad XIII. Concilia Generalia Occidentalia Sex tantum sunt, quorum Acta existant; nempe Pisanum, Constantiense, Basileense, Florentinum, Lateranense V. & Tridentinum: nam *Quatuor* priorum Lateranensium supersunt tantum Canones, & aliquot Epistolæ Convocatoria. Hoc *Quarto* peculiare est, quod ejus Canones sint Latini & Græci, ex primitivo scilicet idiomate translati in Græcum statim post redactionem, ut à Græcis Patribus, qui Concilio adfuerant, in Græciam deferrentur. Quoad Concilium Viennense, supersunt tantum ejus Definitiones insertæ collectioni *Clementinarum*, & Sententia extinctionis Ordinis Templariorum, cum Epistola circulari convocacionis, nec non Epistola Commissionis ad inquirendum adversus Templarios cum nominibus eorum ad quos, vel saltem dignitates, ad quas inscriptæ fuere. Quoad duo Concilia Lugdunensia, solas habemus Constitutiones eorum, quarum pleraque relata sunt in collectione BONIFACII VIII. & Epistolæ circulares convocacionis, cum Epitome rerum illis gestarum; item Sententiam adversus FRIDERICUM, Imperatorem latam in *priori*, & aliquot Instrumenta, circa unionem Græcorum cum Latinis, tractatam in posteriori.

Cum res Concilium immediatè præcedentes & subsequentes, non sint partes Concilii, sed aliæ sint præludium, aliæ appendices, minus accuratè dividerentur Acta Conciliorum in tres partes, quarum prima continet Instrumenta antè Concilium confecta; 2. Complecteretur Instrumenta facta in Concilio, aut relata in Concilio, prævia ad definitiones faciendas aut ferenda in eo judicium; commoda tamen foret hæc Divisio, postea, quod aliqui de omnibus omnino illis Actis differere vellet. Sed cum loquamur solum de Instrumentis, quæ propriè dicuntur Acta Conciliorum, rejecta illa divisione, tres alias afferemus. *Primo* dividuntur ACTA in ACTIONES. 2. In COLLATIONES. 3. In SESSIONES. 1. Divisio reperitur solum in Concilio Constantinopolitano II. sive V. Generali. 3. usurpata fuit in Conciliis Pisano, Constantiensi, Basileensi, Florentino, Lateranensi V. Tridentino. Horum factorum veritas cognosci potest ex inspectione Actorum prædictorum. Eandem divisionem secuti sunt Historici, qui retulerunt gesta Conciliorum Lugdunensium & Viennensium, ut docent Nota circa posterius & Epitome alijs duobus præfixa; ibi legitur, *tres* fuisse *Sessiones* in Lugdunensi I. *sex*, in II. & *tres*, in Concilio Viennensi.

Quadruplex est, ut plurimum, Instrumentorum genus inter Acta Conciliorum Orientalium, quod in Actis Occidentalium non reperias. 1. Enumeratio omnium Prælatorum, qui Actioni, per se ipsos, aut per Legatum adfuerunt: item Magistratum præsentium. Ex hac observatione excipiendæ sunt aliquot Sessiones Concilii Lateranensis V. & Concilii Tridentini, quarum initio occurrit Index Prælatorum, Procuratorum, & Legatorum Principum, qui eis Sessionibus interfuerunt.

2. Genus Instrumentorum, quod in Conciliis Orientalibus, non verò in Occidentalibus occurrit, est collectio sententiarum omnium Patrum in propriis verbis. Hæc collectio collata cum enumeratione præcedenti, ostendit, omnes Prælatos, qui Concilio adfuerunt, ejus definitionem comprobasse.

3. Genus Instrumentorum est collectio testimoniorum Patrum & Conciliorum præcedentium, quæ versantur circa Caput definiendum. Hujus collectionis utilitas in eo sita est, quod definitionis Concilii conformitatem exhibeat, cum definitionibus præcedentibus ex Traditione.

Ultimum genus Instrumentorum sunt subscriptiones uniuscujusque Patris, quæ Notam paulò supra positam confirmant. Hæc collectio inservit, præterea; ad exhibendum ordinem Sessionis Patrum in Concilio. Concilium Florentinum ab hac observatio-

ne excipiendum est, utpote cujus subscriptiones existant.

Quemadmodum in Actis Conciliorum Orientalium sunt Instrumenta, quæ in Conciliis Occidentalibus non existunt, ita quædam sunt genera Instrumentorum Concilii Occidentalibus peculiariter. Tales sunt Epistolæ circulares attinentes ad convocationem, in XIII. & XIV. sæculo usurpatæ, ut videre est in Concilio Lateranensi IV. in Lugdunensibus duobus & in Vienneis: Tales sunt Bullæ Indictionis, quæ Epistolis successerunt.

Inter Instrumenta, quæ leguntur in Conciliis quorum Acta non habemus, quædam sunt, quæ reperiuntur, in pluribus, quorum Acta habemus. Talia sunt Symbola Nicænum & Constantinopolitanum, quæ seorsim, aut conjunctim videntur, in Concilio Ephesino *Act. 6.* in Calcedonensi *Act. 2.* in III. Constantinopolitano, *Sexto Generali Act. 18.* in Nicæno II. *Act. 7.* in Concilio Florentino *Sess. 5.* in Concilio Tridentino *Sess. 3.*

Præterea, in Conciliis, quorum Acta supersunt, quædam sunt Instrumenta, quæ in Actis plurium Conciliorum reperiuntur, v. g. Acta pseudo-Synodi Ephesinæ referuntur in Concilio Calcedonensi, sicut in Ephesino Concilio; sed cum hoc discrimine, quod hic simpliciter referuntur, illic refelluntur. Ex Instrumentis ad verum Concilium Ephesinum pertinentibus, quædam sunt in Actis Concilii Calcedonensis, & in Actis Concilii Constantinopolitani V. quod provenit ex eo, quod causa *Theodoretæ*, Episcopi Cyrani, *Ibæ*, Episcopi Edesseni, *Theodori* Mopsuestani, cohæreat cum Nestorianâ, in Concilio Ephesino discussa, cumque Eutychniana, apud Calcedonens. ventilata, eaque ipsa causa in Concilio Generali V. consulto discussa fuerit.

Epocha, sive Data Conciliorum Generalium denotatur, modò per solum Annum Consulatus Imperatorum, ut in *Quatuor* prioribus; modò per eundem Consulatum, & per Annum Indictionis, ut in *Quatuor* sequentibus; modò per Indictionem, & per annum Incarnationis, ut in plerisque reliquis, quorum data ex documento autentico cognoscitur, vid. *Lateran. III. Concil. Pisannum, Conc. Constantiense, Lateranense V. & Conc. Trident.* modò per solum Annum Incarnationis, ut in Concilio Basileensi; modò, per Annum Incarnationis & Annum Pontificatus, sub quo habitum fuit, ut in Florentino *Conc. Tom. XIII. pag. 1168.*

SECTIO XII.

Notæ Historica circa SUBSCRIPTIONES Conciliorum Generalium.

SEPTEM duntaxat Generalia sunt Concilia, quorum autem has Subscriptiones habeamus: nempe, *Sex* Orientalia postrema, & *Unum* Occidentale, seu Florentinum.

Ex iis Subscriptionibus patet, 1. Prælatos, qui Concilio per Procuratorem intererant, per Procuratorem quoque subscripsisse. Probationes repetere supra, ubi de Assistentia per Procuratorem.

2. Nullus Abbas Concilia Orientalia suo nomine subscripsit; omnes autem, qui ad Florentinum convenerunt, quique non pauci sunt, suo nomine subscripsere.

3. In iisdem Subscriptionibus Florentinis, duo tresve Monachi reperiuntur, qui Abbatum suorum loco subscripserunt.

4. Unus præterea Prior, unusque Abbas veterani atque honorarii subscripsere Conciliis.

5. JOANNES PALEOLOGUS, Imperator, eidem subscripsit, primus Græcorum, sine ulla restrictione: ejus autem Prædecessores Imperatores Orientis non subscripsere Conciliis, quibus adfuerunt, vel saltem post omnes Prælatos subscripserunt, ut CONSTANTINUS

Tom. I.

POGONATUS, in 6. Concilio. CONSTANTINUS & IRENE in Nicæno II. vel post Patriarchas; ut Imperatores BASILIUS, CONSTANTINUS, & LEO, in Concilio Generali VIII. vel ubi antè omnes subscripsere, adjectere clausulam, se subscribere recipiendo Definitiones, seu Constitutiones à Prælatibus factas, ut JUSTINIANUS *Rhinometos*, in Concilio Trullano.

Fortè dicendum est, Decretum Florentinæ confectum esse quoddam veluti Concordatum inter duas Ecclesias, cujus autor fuit Imperator, cujusque executionem, quoad Ecclesiam Græcam, procurare debet idem Imperator, qua duplici de causâ, primus inter Græcos subscripsit.

6. In Subscriptionibus Conciliorum Orientalium Episcopi non usurpant nomen in Baptismo sibi impositum, sed Pro-nomen suum, cum cognomine Dignitatis suæ; in Subscriptionibus Concilii Florentini adhibentur nomina è Baptismo & Dignitate petita.

7. Subscriptiones non omnes iisdem verbis concipiuntur non solum in diversis Conciliis, sed etiam in eodem v. g. in Synodo Ephesina, tres hæ formulæ reperiuntur *cum Sancta Synodo pronuntians subscripsi, & Synodo consentiens subscripsi, & subscripsi*, simpliciter. In Concilio Calcedonensi duæ, *ego definiens subscripsi, & subscripsi* solitariè.

Priores ex Patribus Concilii Generalis V. suis Subscriptionibus definitionis summam inferuerunt, dicendo, *se recipere IV. Priora Concilia Generalia, se anathematizare præ omnibus Hæreticis & eorum Scriptis, impium Theodorum Mopsuestanum, ejusque Scripta impia, item impiam Ibæ Epistolam & Scripta impia Theodoretæ, denique omnes illis consentientes: reliqui declarant, se suscipere & damnare ea, quæ præcedentes receperant & damnaverant.*

In Concilio Nicæno II. Tarasius, Patriarcha Constantinopolitanus his verbis subscribit . . . *Paterna dogmata sequens & traditionem Ecclesiæ Catholica, subscripsi.* Cæteri eadem formula utuntur vel hæc *subscripsi, similiter.*

In Concilio Generali VIII. Legati Pontificis subscribunt his verbis . . . *Locum obtinens Domini mei Hadriani, Summi Pontificis, & Universalis Papæ, omnia quæ superius leguntur, huic Sanctæ Synodo præsidens, usque ad voluntatem ejusdem eximii Præsulis, promulgavi & propria manu subscripsi.* Patriarcha Constantinopolitanus subscribit hoc modo: *Sanctam hanc & Universalem Synodum suscipiens, & omnibus, quæ ab ea judicata & scripta sunt concordans & definiens subscripsi, propria manu.* Legati aliorum Patriarcharum idem faciunt. Imperator & Episcopi deinceps utuntur eadem formulâ omisso *definiens.*

Inter Prælatos, qui Concilio Ephesino subscripsere, multi dixerunt *minimus Episcopus*, quod exemplum imitati sunt plures in Conciliis subsequenter. Nonnulli in 5. scripserunt *humilis* vel *humillimus*. In sequentibus multi scripsere *indignus*, vel *peccator*. In Concilio Calcedonensi, & in sequentibus, plures Episcopi dicunt se Episcopos *gratia Dei*; alii *miseri cordia*. Præsules Florentini nullum ex his titulis usurpaverunt, nisi tres Archiepiscopi Græci, qui scripsere *humilis Archiepiscopus*, & præter unum itidem Græcum Episcopum, qui dixit *gratia Dei, vel misericordia.*

Aliquid est singulare & notabile in Subscriptionibus Concilii Calcedonensis in fine earum, quæ Canonibus subjacent, sub finem *Actionis ib.* nempe, cum Legati Sedis Apostolicæ questi essent, Patres Concilii Patriarchæ Constantinopolitano, Sessionem antè reliquos Patriarchas, post Romanum, concessisse, contra Canonum tenorem, suamque voluntatem, Magistratus jusserunt Canones circa hanc præsessionem referri: *Lectis autem Canone 6. Nicæno, & Quinque Prioribus Canonibus Constantinopolitani, I. Judices declaraverunt, Episcopos Asiæ & Ponti, qui Patriarchæ Constantinopolitano submitti se passi fuerant, id libera fecisse voluntate.*

I 2

Plerique